

Høgskolen i Oslo og Akershus

Møte med Torbjørn Hægeland, leder for regjeringens ekspertgruppe for finansiering av universiteter og høyskoler 6. november.

HiOA har følgende innspill til arbeidet med nytt finansieringssystem for UH-sektoren:

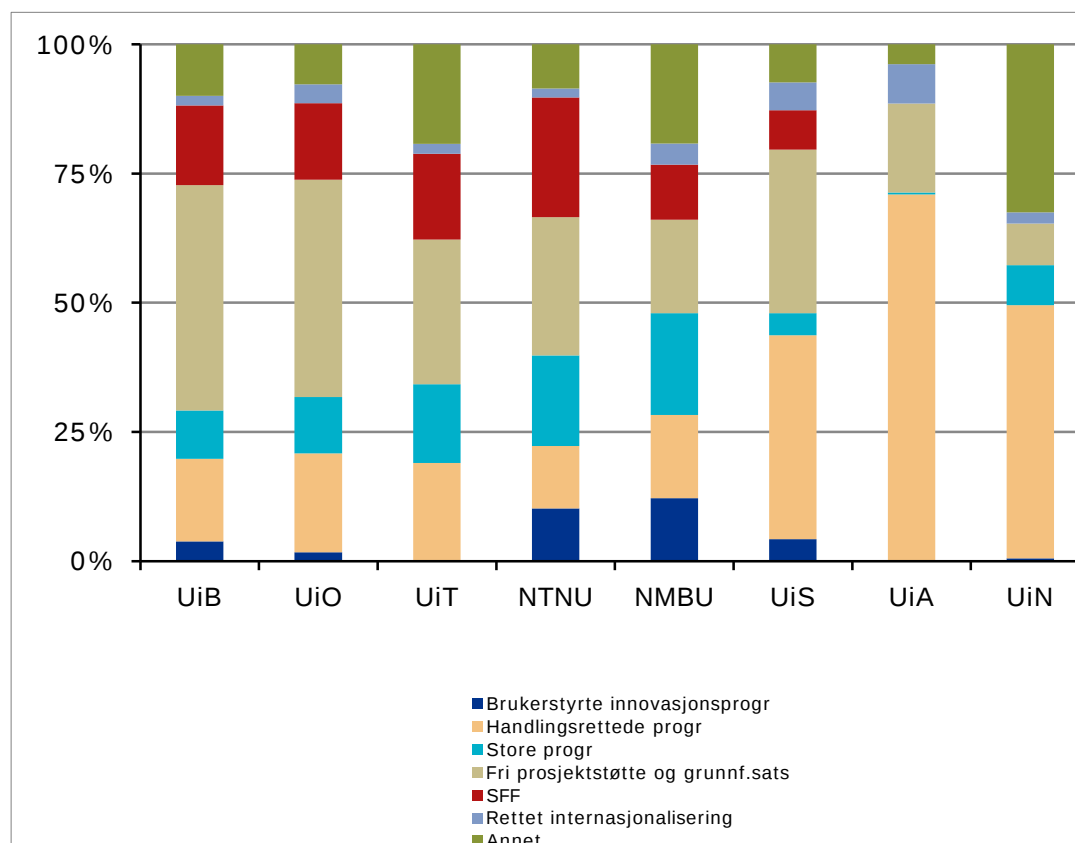
- Ekspertgruppens anbefalinger til eventuelle endringer i finansieringssystemet må sees i sammenheng og opp mot de politiske prioriteringene som er fastslått i Sundvolden-erklæringen og Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, samt de endringene som kan komme i meldingen om ny struktur i UH-sektoren. Regjeringsplattformen og Langtidsplanen vektlegger behovet for en kunnskapsbasert utvikling av profesjonene og bedre og mer effektive offentlige tjenester. Høgskolene kan og skal være de fremste leverandørene på disse samfunnsutfordringene.
- Finansiering av institusjonene må dermed gjøres i tråd med de ambisjoner som settes og de krav som stilles gjennom Universitets- og høyskoleloven og Kunnskapsdepartementets styringsdialog. Finansieringssystemet være tydelig på hvilket grunnlag basisandelen av finansieringen tildeles og hvilke oppgaver denne skal benyttes til – «transparent basis». En transparent basis vil tydeliggjøre hvilke formål bevilgningene til UH-sektoren har, og vil også gjøre det enklere å stille krav til måloppnåelse fra institusjonene.
- Finansieringssystemet må videre sikre likebehandling av utdanninger på tvers av institusjonsgrenser, særlig de brede profesjonsutdanningene hvor hovedtyngden av tilbudet fortsatt vil finnes på høyskoler som har mindre tid og ressurser til FoU enn universitetene. Oppgaver og forventinger, ikke institusjonskategori, må ligge til grunn for finansieringen.
- Det innebærer også at «høgskoleoppdraget» - utdanning og forskning innenfor de sentrale profesjonsfagene må ivaretas, uavhengig av institusjonstype. Gruppen må i den sammenheng særlig vurdere en styrking av den resultatbaserte delen av finansieringen (RBO) og innretningen på konkurranseutsatte midler gjennom Forskningsrådet, jf. figur 1 og 2 nedenfor i tilknytning til denne.
- En vellykket finansieringsmodell sikrer arbeidsdeling i sektoren gjennom at høyskolene gis finansiering til å bygge forskningsmiljøer av høy kvalitet på områder hvor universitetene hverken kan eller ønsker å levere. Finansieringen bør skje gjennom grunnbevilgninger, gjennom resultatbaserte midler og gjennom konkurranseutsatte midler til særlig forskningsformål. Høgskolene må ha evne, men også vilje, til å konkurrere.

Bakgrunnsinformasjon

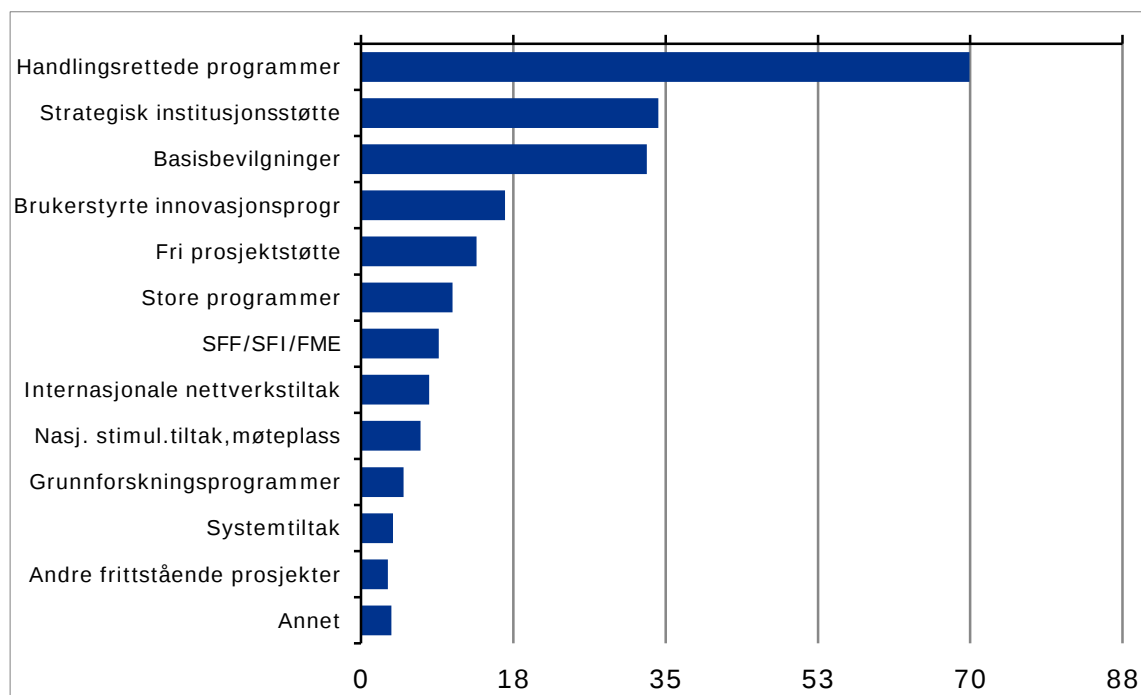
De ulike institusjonene får ekstern finansiering av de forskjellige virkemidlene i Forskningsrådet i svært ulik grad. For UiB og UiO utgjorde grunnforskningssatsinger og fri prosjektstøtte over 40 pst. av tildelingene, for UiA og UiN er handlingsrettede programmer mye viktigere når det, jf. figur 1. For NTNU, som er mer spesialisert mot teknologi og matematisk- naturvitenskapelige fag, utgjorde Store programmer, sammen med brukerstyrte innovasjonsprogrammer om lag 27 pst. av NTNUs bevilgning fra Forskningsrådet.

Høgskolene ligner på de nyeste universitetene i at det er handlingsrettede programmer, sammen med SHP, som klart er den viktigste virkemiddeltypen. Grunnforskningsprogrammer, Fri prosjektstøtte og senterordninger har bare mindre betydning. Dette er for så vidt i tråd med programmenes intensjon og institusjonenes egne profiler, men viser at sammenhengen mellom finansiering gjennom Forskningsrådet og finansieringssystemet er svært ulik for den enkelte institusjon.

Figur 1 Forskningsrådets bevilgninger til universitetene fordelt på hovedaktiviteter. Prosent i 2013.

Figur 2 Forskningsrådets bevilgninger til statlige og øvrige høyskoler fordelt på de viktigste hovedaktivitetene. Mill.kr i 2013.

Forskjellen i fordelingen mellom institusjoner og institusjonstyper når det kommer til tildeling fra Forskningsrådet kan delvis forklares med hvordan Forskningsrådets utgifter er fordelt mellom virkemiddeltyper. I 2013 utgjorde handlingsrettede programmer om lag 15 pst. av Forskningsrådets utgifter, mens store programmer utgjorde om lag 17,5 pst. Fri prosjektstøtte utgjorde 11,8 pst, mens strategisk institusjonsstøtte utgjorde 4,1 pst, jf. tabell.

Forskningsrådets utgifter fordelt på virkemidler. Mill. kr og prosent, 2013.

	Mill. kroner	I prosent, 2013
Brukerstyrte innovasjonsprogrammer	995,3	13,5
Handlingsrettede programmer	1 135,9	15,4
Store programmer	1 293,5	17,5
Fri prosjektstøtte og grunnforskningssatsinger	871,3	11,8
Basisbevilgninger	972,2	13,2
Strategisk institusjonsstøtte	305,7	4,1
SFF/SFI/FME	626,0	8,5
Vitenskapelig utstyr og infrastruktur	334,0	4,5
System og nettverkstiltak	351,6	4,8
Rettet internasjonalisering	312,2	4,2
Annet	179,5	2,4
Totalt	7 377,4	

Oppsummert er det dermed mulig å si at Forskningsrådets virkemiddelportefølje i dag i stor grad er rettet inn mot universiteter med stor grunnforskningsaktivitet og institutter og universiteter med tunge teknologi- og realfagsmiljøer. I figur 2 er alle høyskolene telt med, dvs. at gruppen, målt som antall studenter, er større enn universitetene. Allikevel er det sånn at i 2013 mottok de statlige høyskolene 158 mill. kroner fra Forskningsrådet, mens universitetene mottok til sammen 1,75 mrd. kroner. En forsterket vektlegging av tildeling fra Forskningsrådet innen finansieringssystemet, uten at dette samtidig medfølges av en prioritering av programmer og fagområder som treffer høgskolenes fagprofil og samfunnsoppdrag, vil dermed kunne føre til en vesentlig svekking av høgskolenes rammebetingelser for forskning.